

COMPASSIE IN ACTIE

Inclusieve gemeenschappen bouwen

Identiteit & verschil

Identiteit & verschil

Overzicht:

In dit hoofdstuk verkennen jongeren onderwerpen omtrent identiteit, verschil en onrechtvaardigheid die gepaard gaat met identiteitsproblemen en hoe dit verband houdt met het leven en werk van Desmond Tutu uit Zuid-Afrika.

Doelen voor VMBO-BB/KB:

1. Leerlingen kennen de definitie van het woord identiteit.
2. Leerlingen kunnen woorden benoemen die gekoppeld zijn aan identiteit.
3. Leerlingen kunnen een verschil benoemen tussen ras en etniciteit, ras en cultuur en etniciteit en cultuur.
4. Leerlingen kunnen in eigen woorden omschrijven hoe het leven en werk van Desmond Tutu bijdraagt in de strijd tegen ongelijkheid tussen ras, cultuur en etniciteit.

Doelen voor VMBO-GT/HAVO:

1. Leerlingen kennen de definitie van het woord identiteit.
2. Leerlingen kunnen woorden benoemen die gekoppeld zijn aan identiteit en deze toelichten a.h.v. een voorbeeld.
3. Leerlingen kennen het verschil tussen wat ras, etniciteit en cultuur is en kunnen dit toelichten aan de hand van een voorbeeld uit eigen leven.
4. Leerlingen kunnen omschrijven welke invloed het leven en werk van Desmond Tutu heeft gehad in de wereldwijde strijd tegen ongelijkheid tussen ras, cultuur en etniciteit.

Doelen voor VWO:

1. Leerlingen formuleren een eigen gebruiksdefinitie van het woord identiteit.
2. Leerlingen kunnen het verband aangeven tussen woorden benoemen die gekoppeld zijn aan identiteit en deze toelichten a.h.v. een voorbeeld.
3. Leerlingen kunnen visies op het verschil tussen wat ras, etniciteit en cultuur is benoemen en toelichten.
4. Leerlingen kunnen de invloed het leven en werk van Desmond Tutu heeft gehad in de wereldwijde strijd tegen ongelijkheid tussen ras, cultuur en etniciteit beschrijven en voorzien van kritiek.

Opener: Raad eens wie?

10
minuten

Laat elke leerling op een klein papiertje iets over zichzelf schrijven waarvan ze denken dat anderen het niet weten. Leg deze gevouwen stukjes papier op een stapel en laat iedereen er dan een uitnemen en lezen. Laat de groep proberen te raden wie die persoon is.

 Doe dit zeker niet klassikaal. Denk bijvoorbeeld aan twee of viertallen (tafeltjes draaien). Maak een onderscheid tussen zichtbare en onzichtbare verschillen en houd het vooral luchtig en eenvoudig.

Nabespreken

- Wat heb je geleerd van deze activiteit?
- Wat verraste je het meest over wat mensen deelden?
- Waarom heb je besloten om te delen wat je hebt gedeeld?

 Gebruik actieve vraagtechnieken, zoals Bliksembeurt: vraag – denktijd – naam – antwoord (NIET: naam – vraag – denktijd – antwoord). Of gebruik: Wat deed je? Wat dacht je? Wat voelde je?

Identiteitsinventarisatie

(Hand-out - werblad 1)

15
minuten

Laat jongeren met behulp van de hand-out een *Identiteitsinventarisatie* maken, waarin onder meer is opgenomen:

- Dingen die ik ben & dingen die ik niet ben
- Mijn rolmodellen & de groepen waar ik deel van uitmaakte
- Problemen die mij zorgen baren & manieren waarop ik zal bijdragen aan de wereld
- Een symbool dat mij beschrijft
- Waar ik vandaan kom en waar ik me thuis voel

Laat de leerlingen dan hun inventarisatie tonen en lees elkaars inventarisatie.

Nabespreken

- Wat zijn enkele overeenkomsten tussen de inventarisaties en wat zijn de verschillen?
- Welke van de inventarisatiegebieden is voor jou het belangrijkste en waarom?
- Waarom is het belangrijk om jezelf te begrijpen voordat je iemand anders probeert te begrijpen?

Identiteitstermen definiëren

20
minuten

Als we kijken naar begrippen als identiteit en culturele verschillen, is het belangrijk om begrippen te definiëren, zodat jongeren beter begrijpen wat ze bedoelen en hoe ze worden gebruikt om mensen te definiëren.

"Lees in kleine groepen of paren deze termen door, maak eventuele aanpassingen als je denkt dat er iets ontbreekt of vraagtekens als er termen zijn die je nog steeds niet begrijpt, zodat we ze verder kunnen bespreken."

Denk bij deze opdracht aan vragen als: **welk type bindingen** (affectief, cognitief, economisch) heb ik met mensen om mij heen? En: van welke groepen ben ik lid/maak ik deel uit? Maak daar concentrische cirkels van of geef elke binding of groep een percentage (samen 100%) van hoeveel tijd je met ze doorbrengt, of hoe belangrijk ze zijn in je leven.

Voor onderbouw: Je kan een A5 formaat mens uitknippen, verdelen in 10 vlakken van 10% en inkleuren op basis van de percentages uit de scores.

Aanvullende definities zijn bijvoorbeeld verkrijgbaar via het kenniscentrum taalgebruik van de Bond tegen het Vloeken [https://\(www.bondtegenvloeken.nl/kenniscentrum-taalgebruik\)](https://(www.bondtegenvloeken.nl/kenniscentrum-taalgebruik)).

Term	Definitie
Ras:	Een populatie van mensen die van andere populaties gescheiden zijn op basis van bepaalde kenmerken - vaak huidskleur, geloofssystemen, nationaliteit, enz.
Cultuur:	Een populatie van mensen die zich aansluiten op basis van tradities, overtuigingen, gewoonten, gebruiken, taal, houding, gedrag, voedsel, geografische locatie en andere niet-fysieke kenmerken.
Etniciteit:	Etniciteit is gebaseerd op iemands raciale wortels - typisch het ras van iemands ouders. Etniciteit is meer gerelateerd aan het genetisch erfgoed, terwijl cultuur een gedeelde set van overtuigingen, moraal en waarden is.
Religie:	De collectieve gewoontes en tradities van een groep mensen die zich bij een groep mensen die zich bij elkaar aansluiten om een specifieke spirituele leer of geloofsovertuiging te bestuderen en uit te oefenen.
Sekse:	Een classificatie op basis van de biologische samenstelling van de voortplantingsorganen (vrouwelijk, mannelijk, etc.)
Geslachtsidentiteit:	De psychologische identificatie van een persoon als man, vrouw of een ander geslacht, al dan niet in overeenstemming met het geslacht dat hem bij de geboorte is toegewezen.
Seksuele geaardheid:	De fysieke en/of emotionele aantrekkingskracht van een persoon op hetzelfde en/of het andere geslacht, zoals "homoseksueel", "lesbisch", "biseksueel" of "hetero" (seksuele geaardheid is verschillend van de genderidentiteit van een persoon).
Sociaaleconomische status:	De relatieve economische positie van een persoon of zijn familie (arm, middenklasse, rijk) en de sociale gevolgen van die positie.
Handicap:	Een fysieke of mentale beperking die een of meer belangrijke levensactiviteiten van een persoon aanzienlijk beperkt.
Burgerschapstatus:	De wettelijke status van de persoon naar internationaal recht, zoals burger, asielzoeker, vluchteling, migrant, staatloze, zonder documentatie, enz.

 Om verwarring te voorkomen, vakoverstijgend te werken (of daartoe uit te nodigen), gebruik definities zoals ze bij vakken als maatschappijleer, geschiedenis, aardrijkskunde, levensbeschouwing/godsdienst of Nederlands al gebruikt worden. Voor VWO zou je bijvoorbeeld voor de definities van ras, etniciteit, cultuur verschillende definities kunnen laten zien en de leerlingen zelf een gebruiksdefinitie laten kiezen.

Nabespreken

- Hoe moeilijk of gemakkelijk is het om de begrippen te definiëren? Waarom?
- Welke termen zijn het meest verwarrend voor jou en waarom?
- Waren er definities waar je het niet mee eens was of die je zou willen wijzigen? Waarom?
- Hoe worden deze termen gebruikt om mensen te categoriseren of te scheiden en hoe kan dat leiden tot een gebrek aan identiteit?

Wie ben ik?

(Hand-out - werblad 2)

20
minuten

"Deze activiteit onderzoekt hoe we onszelf zien. Hieronder staat een lijst met vragen met verschillende identificatoren die veel mensen gebruiken om zichzelf te beschrijven. Dit is bepaald niet een volledige lijst, dus voeg alsjeblieft alle andere identificatoren toe die je belangrijk vindt."

Begin deze activiteit door elke persoon 10 minuten de tijd te geven om na te denken over de antwoorden op de lijst met vragen. Hun antwoorden kunnen zeer privé gehouden worden en hoeven niet geschreven te worden!

Reflectie 1: Prioriteit geven aan je lijst "Na het beantwoorden van deze vragen, omcirkel je de top vijf items waarvan je denkt dat ze je het meest identificeren. Als je je bijvoorbeeld sterk identificeert met je ras, dan moet je het omcirkelen. Deel dan met de rest van de groep."

Reflectie 2: vanuit een ander perspectief

"Beantwoord deze vragen over jou vanuit het standpunt van anderen, zoals je ouders, leraren, vrienden of vreemden op straat. Hoe zou hun lijst zich verhouden tot de lijst die je voor jezelf hebt gemaakt?"

Wie ben ik?

1. Wat is je naam? Heeft het een speciale betekenis?
2. Hoe zou je jouw ras, etniciteit en culturele achtergrond beschrijven?
3. Hoe zou je je sociaaleconomische status omschrijven?
4. Hoe zou je je geslacht en geslacht omschrijven?
5. Hoe zou je jouw seksuele identiteit omschrijven?
6. Hoe zou je de samenstelling van je familie omschrijven?
7. Wat zijn enkele van de rollen die je binnen jouw familie en leefgemeenschap vervult?
8. Hoe zou je jouw eventuele religie of spiritualiteit beschrijven?
9. Hoe zou je jezelf fysiek beschrijven?
10. Hoe zou je jouw geestelijke vermogens beschrijven?
11. Wat zijn sommige van jouw sterke punten, hobby's en passies?
12. Waar kom je vandaan en wat is je burgerschapsstatus?

Nabespreken

- Hoe definieer je jezelf?
- Welke items op de lijst hebben een sterke invloed op je identiteit en waarom?
- Welke items op de lijst hebben geen invloed op je identiteit en waarom?
- Hoe beïnvloedt de buitenwereld, zoals je vrienden, de media, je familie, etc., je persoonlijke identiteit?
- Zijn er delen van je identiteit die anderen niet goed begrijpen?
- Wat denk je dat het voor iemand zou betekenen als hij een aspect van zijn identiteit verborgen zou moeten houden, of als hem voortdurend zou worden verteld dat een aspect van zijn identiteit verkeerd of slecht is?

Behandeling op basis van identiteit

(Hand-out - werblad 3)

30
minuten

"Persoonlijke identiteit wordt gedefinieerd als het concept dat je over jezelf ontwikkelt en dat zich in de loop van je leven ontwikkelt. Dit kan aspecten van je leven omvatten waar je geen controle over hebt, zoals waar je bent opgegroeid of de kleur van je huid, de rollen die je in je familie speelt, maar ook groepen waartoe je behoort en waar je in gelooft. Onze identiteit is ook gebonden aan onze geboorteplaats, onze nationaliteit, enz. "

Laat in groepen van drie de leerlingen het volgende doen:

- selecteer 3 van de identiteitskenmerken die ze in de vorige activiteit hebben opgesomd (elke leerling kan één van hun kenmerken aanbieden).
- beschrijf hoe elke eigenschap heeft geleid tot een positieve en/of negatieve behandeling door anderen.

Identiteitskenmerk	Positieve behandeling	Negatieve behandeling
voorbeeld: ik ben een goede atleet	bijvoorbeeld: een goede atleet zijn heeft z'n voordelen	sommige docenten denken dat ik daarom minder slim ben
1.		
2.		
3.		

Laat elke groep een van hun voorbeelden delen met de groep.

Nabespreken

- Welke soorten identiteitskenmerken hebben de meeste groepen geselecteerd? Was er een patroon?
- Welke eigenschappen leidden het vaakst tot een positieve behandeling en waarom?
- Welke eigenschappen leidden het vaakst tot een negatieve behandeling en waarom?
- Wat zegt dit over de acceptatie van diversiteit in onze gemeenschap?
- Wat kunnen we doen om de identiteit van anderen meer te accepteren, zelfs als die anders is of in strijd met de onze?

Huiswerk:

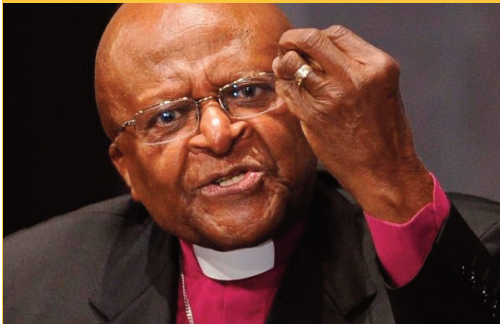
Let bij de interactie met vrienden, docenten en familie in de komende dagen op de **identiteit labels** die je gebruikt en of ze geassocieerd worden met positieve of negatieve gedachten. Kun je dan verder kijken dan de **identiteit labels** en de persoon zien voor wie ze zijn?

Case Study van Desmond Tutu

Maak een
kopie voor
leerlingen

Dingen die je moet weten voordat je deze casestudy leest

Bekijk hier de video over
Desmond Tutu:

<https://youtu.be/Ao0w0n3Gvyo>

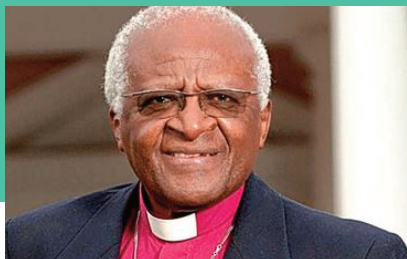
Nobel Vredesprijswinnaar

De Nobelprijs voor de Vrede is in het leven geroepen door Alfred Nobel. Hij was een Zweedse uitvinder met meer dan 350 uitvindingen, en hij schreef ook gedichten en toneelstukken. Zijn beroemdste uitvinding was dynamiet. Hij creëerde het omgebieden op te blazen om wegen en spoorwegen te maken. Maar dynamiet werd al snel het meest destructieve wapen dat de mensheid kent, en Alfred werd bekend als de "koopman van de dood". Daarom heeft hij miljoenen dollars opzij gezet om de Nobelprijzen voor Natuurkunde, Scheikunde, Geneeskunde, Literatuur en Vrede in het leven te roepen. Hij overleed op 10 december 1896. De Vredesprijs wordt elk jaar uitgereikt op 10 december, ter ere van Alfred Nobel. **In 1984 ontving de Zuidafrikaanse kerkleider Desmond Tutu de Nobel Vredesprijs voor zijn moedige leiderschap in zijn pogingen om een geweldloze oplossing te vinden voor het apartheidsbeleid in Zuid-Afrika.**

Woordenlijst

Neem deze woorden door
voor of tijdens het verhaal:

- Apartheid
- Aartsbisschop
- Bevrijding
- Verzoening
- Aansprakelijkheid
- Malaria
- AIDS

Desmond Tutu
1984 Nobelprijswinnaar

Desmond Tutu werd geboren in 1931 in Klerksdorp, een kleine stad in Zuid-Afrika. Zijn vader was leraar en zijn moeder was kokkin. Toen hij 12 jaar oud was, verhuisde zijn familie naar de stad Johannesburg, waar Desmond's vader de directeur was van een lagere school voor zwarte kinderen.

Toen Desmond opgroeide, had Zuid-Afrika een overheidsbeleid dat "Apartheid" heette. Het was een systeem van ongelijke wetten voor mensen afhankelijk van hun huidskleur en achtergrond. De mensen werden verdeeld in vier hoofdgroepen: wit, Indisch (inheems), gekleurd en zwart. Niet-blanken hadden een veel slechter onderwijssysteem, onvoldoende medische zorg en veel niet-blanken hadden een gebrek aan standaard openbare diensten zoals elektriciteit en schoon water. Het doel van de apartheid was dat de vier miljoen blanken de 23 miljoen zwarten onder controle zouden houden. Zwarte mensen moesten ook altijd een "pas" bij zich dragen. Deze pas was een klein boekje met hun vingerafdrukken en hun foto erin. Zwarte mensen hadden ook een avondklok. Als ze zonder de pas werden betrapt of na de avondklok werden betrapt, werden ze gearresteerd en in de gevangenis gezet, gemarteld of vermoord. De blanken hoefden geen pasje bij zich te dragen en konden altijd en overal gaan waar ze wilden. Ook mochten zwarte mensen niet stemmen. Desmond en de andere zwarte kinderen kregen als ze opgroeiden niet de kans om naar goede scholen te gaan of andere dingen te doen die blanke kinderen mochten doen.

"Net als elk ander zwart kind woonden we in een getto, en toch was het niet zo dat je medelijden met jezelf kreeg. We wisten het, ja, we waren beroofd. Het was niet hetzelfde voor blanke kinderen, maar het was zo volledig leven als je het kon maken."

"Alles was gescheiden - witte scholen waren hier en zwarte scholen daar. Een van de dingen die me erg raakte was dat ik naar de stad ging en ik zwarte kinderen door de vuilnisbakken van de witte scholen zag snuffelen. En eruit het fruit pakten, want weet je, de regering van Zuid-Afrika gaf voedsel aan de witte scholen, maar niet aan de zwarte scholen."

Desmond Tutu werd al op jonge leeftijd gediscrimineerd vanwege de kleur van zijn huid.

"Mijn vader stuurde me altijd om kranten te kopen en ik fietste met de fiets. Onderweg zou ik drie of vier blanke jongens hebben die me voor de gek houden. Ze noemden me 'Buk'. In het Afrikaans kan dat een pikhouweel betekenen, een hulpmiddel om mee te graven, maar het kan ook 'pek' betekenen - het zwarte spul dat op de weg wordt gebruikt. Dus 'Buk Swarte' is 'pikzwart'. Ik wist dit niet. Ik dacht dat ze me een pikhouweel noemden voor het graven van gaten, dus toen ik op veilige afstand van hen was, riep ik altijd terug, 'raugh, raugh', het woord voor spade dat je gebruikt om te graven! Het was pas lang daarna dat ik begreep dat ze zeiden, 'jij bent pek, jij bent pikdonker'. Hoe dom voelde ik me toen."

Toen hij een tiener was, werd Desmond erg ziek, hij had tuberculose. Zijn longen waren gevuld met bacteriën en hij stierf bijna. Hij moest bijna twee jaar in het ziekenhuis liggen. Terwijl Desmond in het ziekenhuis lag, kwam een man genaamd Trevor Huddleston vaak bij hem op bezoek. Trevor was een blanke priester die vaak kinderen in het ziekenhuis

bezoekt om hen troost te bieden en gezelschap te houden. Trevor bracht Desmond boeken mee om te lezen, speelde dammen met hem, en gaf hem zelfs les op school. Geen enkele blanke had ooit om Desmond gegeven of hem met respect behandeld. Desmond werd erg gesteld op Trevor en genoot van zijn bezoeken.

Desmond besloot om leraar te worden zoals zijn vader, maar hij was het niet eens met de opvoeding dat zwarte kinderen op scholen werden onderwezen. Het heette "Bantoe-onderwijs" en het was niet zo goed als het onderwijs dat blanke jongeren kregen. Het Bantoe-onderwijs promootte raciale stereotypen over zwarten in zijn leerboeken. Het werd ontworpen om zwarte kinderen te voorzien van vaardigheden om bedienden te zijn of om handarbeider te zijn onder blanke controle. Dit maakte Desmond erg boos en hij besloot dat hij niet langer leraar kon zijn.

"Ik had het gevoel dat ik hier geen deel van uit kon maken.... Ik zei tegen mezelf, sorry, ik ga geen medewerker worden in dit plan. Toen vroeg ik mezelf af: "Wat kan ik doen?"

Hij herinnerde zich zijn goede vriend Trevor Huddleston en besloot om priester te worden zodat hij mensen kon helpen. Al snel werd Desmond bekend dat hij zich uitsprak voor de rechten van alle mensen en zijn boodschap deelde dat alle mensen de "regenboogkinderen van God" zijn. Hij sprak zich ook uit tegen de onrechtvaardigheden van de apartheid. Desmond werd de eerste zwarte Zuid-Afrikaan die aartsbisschop werd in de Anglicaanse kerk, de hoogste positie in de kerk.

"In hemelsnaam.... het enige wat we je vragen is om te erkennen dat we ook mensen zijn."

Desmond werd geïnspireerd door het werk van Martin Luther King Jr. en de burgerrechtenbeweging in de Verenigde Staten. Toen de spanningen en het geweld in Zuid-Afrika toenamen, sprak Desmond over de noodzaak om te strijden voor gerechtigheid zonder geweld te gebruiken.

Hij werkte samen met lokale kerken om zich uit te spreken tegen de Apartheidsregering. Hij leidde vreedzame marsen die opriepen tot economische sancties tegen Zuid-Afrika. Hij hoopte dat als landen over de hele wereld zouden stoppen met het kopen van goederen uit Zuid-Afrika, de regering aandacht zou besteden aan en wetten zou maken die alle mensen beschermen - niet alleen blanken.

In 1984 kreeg aartsbisschop Desmond Tutu de Nobelprijs voor de Vrede voor zijn geweldloze werk om een einde te maken aan de apartheid en gelijkheid voor de zwarten in Zuid-Afrika te bewerkstelligen. In 1994 eindigde de apartheid in Zuid-Afrika. Zwarten mochten voor het eerst stemmen op 27 april 1994. Mensen wachtten urenlang en soms de hele dag in de rij om hun stem uit te brengen.

"We zaten met ons hoofd in de wolken. Het was als verliefd worden... het was de dag van de bevrijding voor ons allemaal, zwart-wit samen."

Nelson Mandela werd gekozen tot de eerste zwarte president van Zuid-Afrika. Toen de apartheid eindigde, hielp Desmond mee aan de oprichting van de Waarheids- en Verzoeningscommissie, die zich inzette voor de genezing van de pijn die door de apartheid werd veroorzaakt. Het stelde de slachtoffers in staat om de mensen te confronteren die de oneerlijke wetten of gewelddadige acties uitvoerden en hen verantwoordelijk te stellen voor wat ze deden. Desmond Tutu blijft een wereldleider in de strijd voor de mensenrechten. Hij helpt de wereld de ernst van ziekten als malaria en aids te begrijpen en hij is een van de beroemdste mensen ter wereld geworden die opkomt voor de rechten van homoseksuelen.

Hij blijft zich inzetten voor de rechten van alle mensen en het recht om niet onrechtvaardig behandeld te worden op basis van je identiteit, of het nu gaat om je huidskleur, je huid of je seksuele geaardheid.

"Dit is een kwestie van gewone rechtvaardigheid. We hebben gestreden tegen de apartheid in Zuid-Afrika, gesteund door mensen over de hele wereld, omdat zwarte mensen de schuld kregen van iets waar we niets aan konden doen, namelijk onze eigen huid. Hetzelfde geldt voor de seksuele geaardheid. Het is een gegeven. Ik had niet kunnen strijden tegen de discriminatie van de apartheid en ook niet tegen de discriminatie die homoseksuelen ondergaan, zelfs niet in onze kerken en geloofsgemeenschappen. Het discrimineren van onze zusters en broers die lesbisch of homo zijn op grond van hun seksuele geaardheid is voor mij even onaanvaardbaar en onrechtvaardig als de apartheid ooit was"⁽¹⁴⁾

Discussievragen:

1. Hoe heeft Desmond Tutu's identiteit vormgegeven aan zijn ervaringen tijdens zijn leven?
2. Hoe heeft het opgroeien tijdens de Apartheid vormgegeven aan Desmond Tutu's visie op rechtvaardigheid voor alle mensen?
3. Welke lessen kunnen we leren van Desmond Tutu die we kunnen gebruiken in onze school en gemeenschap?

¹⁴⁾ http://www.huffingtonpost.com/desmond-tutu/religion-homosexuality_b_874804.html

Identiteit & Desmond Tutu

(Hand-out - werblad 4)

15
minuten

Laten we eens kijken hoe Desmond Tutu's identiteitskenmerken zijn leven en werk beïnvloedden. Beschrijf de betekenis van identiteitskenmerk, positieve en negatieve behandeling met eigen voorbeelden. Laat in groepjes van 3 het volgende doen:

- Selecteer 3 van Desmond Tutu's de identiteitskenmerken.
- Beschrijf hoe elke eigenschap tot een positieve en/of negatieve behandeling door anderen heeft geleid.

Identiteitskenmerk	Positieve behandeling	Negatieve behandeling
Hij was vaak ziek	In het ziekenhuis ontmoette hij Trevor Huddleston die hem begeleidde	Hij werd als een zwakkeling gezien en miste veel school
1.		
2.		
3.		

Zichtbaar of Onzichtbaar

(Hand-out - werblad 5)

Sommige van onze identiteitskenmerken zijn zichtbaar en andere zijn onzichtbaar. Brainstorm als groep:

- 5 zichtbare identiteitskenmerken (die anderen kunnen zien)
- 5 onzichtbare identiteitskenmerken (die anderen niet kunnen zien)

Nabespreken

- Voor welke van deze zichtbare en onzichtbare factoren werd Desmond Tutu gediscrimineerd en waarom?
- Verschilt discriminatie door zichtbare en onzichtbare factoren? Zo ja, hoe?
- Wat zijn de vooroordelen die ten grondslag liggen aan deze zichtbare en onzichtbare identiteitskenmerken?

Logboek

Lees het citaat van Desmond Tutu en schrijf over een tijd waarin je jezelf minderwaardig voelde en hoe je Tutu's woorden kunt gebruiken om je te helpen met meer vrijheid en waardigheid te leven.

"Laat je nooit door iemand minderwaardig laten voelen omdat je bent wie je bent. Als je het leven leidt zoals het bedoeld is, in vrijheid en waardigheid, dan lach je een glimlach op Gods gezicht."

Bekijk "Kinderen van het Licht" (60 minuten - in segmenten te bekijken)

Bekijk PeaceJam's bekroonde documentaire over het leven en werk van Desmond Tutu en de jongeren die hij heeft begeleid om de wereld te veranderen. Ga naar <https://www.peacejam.org/films> om de DVD te bekijken of te bestellen.

Google Hangout met Desmond Tutu & Dalai Lama (28 minuten) Bekijk de Tribute to Nelson Mandela: Desmond Tutu en de Dalai Lama eren het werk van Nelson Mandela tijdens een Google Hangout onder leiding van CNN presentator en journalist Anderson Cooper. Ga naar het YouTube-kanaal van PeaceJam (klik op het YouTube-pictogram op <https://www.peacejam.org>) of klik hier om het te bekijken: <https://www.youtube.be/D9qJh0eAxG8>

Case Study over identiteit

Maak een
kopie voor
leerlingen

Politiek van identiteit

Identiteitspolitiek voedt een 'zij tegen ons'-verhaal in Europa. In deze casestudy wordt onderzocht hoe identiteitspolitiek zich afspeelt in de media en hoe Tawakkol Karman, Tawakkol Karman, aartsbisschop Desmond Tutu's Nobelprijswinnares voor de Vrede, haar journalistiek en sociale media gebruikt om een meer inclusieve gemeenschap te creëren.

Burkini-verbod in Frankrijk

De Franse grondwet van 1905 heeft tot doel de kerk en de staat van elkaar te scheiden, wat betekent dat het een seculier land is, maar ook de vrijheid van godsdienst en de vrijheid om deze uit te oefenen garandeert. Frankrijk heeft in 2004 een wet aangenomen die het dragen van religieuze emblemen op scholen en

universiteiten verbiedt. In 2010 was Frankrijk het eerste land in Europa dat de volledige gezichtssluier in het openbaar verbod.¹⁵⁾

Vensters Deel 1

"Beoordeel me aan de hand van wat er in mijn hoofd zit, niet aan de hand van wat er op mijn hoofd zit!"

¹⁵⁾ <https://www.bbc.co.uk/news/world-europe-37243442>

¹⁶⁾ <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/24/french-police-make-woman-remove-burkini-on-nice-beach>

In 2016 kwamen foto's naar voren van gewapende Franse politie die een vrouw op het strand vroeg om een deel van haar kleding uit te trekken als onderdeel van het controversiële verbod op de burkini, dat door verschillende burgemeesters in Frankrijk werd opgelegd. Vergelijkbaar in uiterlijk met een wetsuit, is de burkini een volledig lichaamsbedekkend zwempak dat gedragen wordt door sommige moslimvrouwen. Een andere vrouw werd door de Franse politie beboet voor het niet dragen van 'een outfit die de goede zeden en het secularisme respecteert', ze droeg een legging, een tuniek en een hoofddoek. Een getuige van de scène meldde: "Het droevigste was dat mensen 'naar huis' schreeuwden, sommigen juichten zelfs de politie toe". Het burkini-verbod werd opgeheven nadat de nationale rechtbank had geoordeeld dat het "een ernstige en duidelijk illegale schending van de fundamentele vrijheden" was.¹⁶⁾

Discussievragen:

1. Wie is deze vrouw?
2. Waar denk je dat ze woont?
3. Wat denk je dat ze doet?
4. Welke elementen van haar identiteit verbeeldt dit beeld?
5. Wat kunnen we leren van haar quote over identiteit en verschil?

Tawakkol Karman
Nobel Vredesprijswinnaar 2011

Tawakkol Karman is geboren in 1979 in Taiz, de op twee na grootste stad van Jemen. Toen ze opgroeide, was ze getuige van de politieke onrust in haar land en de eenwording van Noord- en Zuid-Jemen in 1990. Vier jaar later, in 1994, ontstond er een burgeroorlog tussen de twee, waarbij het Noorden zegevierde over het Zuiden. De burgeroorlog leidde tot dissidentie in het Zuiden omdat de repressieve noordelijke regering de controle over het land overnam.

Tawakkol heeft een bachelordiploma in de handel behaald aan de Universiteit van Wetenschap en Technologie in Sana'a, voordat zij een doctoraal diploma in de politieke wetenschappen van de Universiteit van Sana'a heeft behaald. Na haar opleiding begon Tawakkol een carrière in de journalistiek: ze schreef artikelen, produceerde documentaires en verspreidde nieuwsberichten via sms'jes. Toen ze beperkingen en bedreigingen kreeg van de Jemenitische regering, richtte Tawakkol samen met een aantal van haar collega's in 2005 de groep op, Women Journalists Without Chains, om zich in te zetten voor vrouwenrechten, burgerrechten en vrijheid van meningsuiting.

In 2007 begon ze wekelijks protesten te organiseren in de hoofdstad van Jemen, Sana'a, waarbij ze zich richtte op de systematische repressie door de overheid en opriep tot een onderzoek naar corruptie en andere vormen van sociaal en juridisch onrecht. Deze protesten duurden voort tot 2011, toen zij de demonstranten mobiliseerde om de Arabische Lente te steunen, een beweging die oproept tot hervorming van de regering in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Sociale media hebben een grote rol gespeeld bij het verspreiden van informatie en het mobiliseren van mensen.

Tawakkol werd verschillende keren gearresteerd, met name op 22 januari 2011, toen zij ervan werd beschuldigd de vrede en de sociale zekerheid in Jemen te verstoren. Ze werd vrijgelaten na grootschalige protesten om haar vrijlating te eisen. Ze heeft doodsb bedreigingen ontvangen en is het doelwit geweest van overheids campagnes die haar in diskrediet probeerden te brengen en het zwijgen op te leggen. Ondanks de bedreigingen en intimidatie, herhaalt ze altijd: "We zijn niet bang voor de toekomst, we maken het."

In 2011 werd Tawakkol Karman bekroond met de Nobelprijs voor de Vrede als erkenning voor haar "niet-gewelddadige strijd voor de veiligheid van vrouwen en voor het recht van vrouwen op volledige deelname aan vredesopbouw". Tawakkol was op 32-jarige leeftijd de jongste winnaar van een Nobelprijs voor de Vrede en tevens de eerste Arabische vrouw die de prijs ontving. Tawakkol Karman staat bekend als 'Moeder van de Revolutie' en 'De Vrouw van de Arabische Lente'.

Vensters Deel 2

Bekijk de laatste foto die je op sociale media hebt geplaatst en vraag jezelf af:

1. Hoe kunnen we met sociale media bepaalde elementen van onze identiteit in beeld brengen?
2. Hoe kan jouw identiteit worden afgebeeld?
3. Hoe spelen sociale media een rol bij het positief en negatief vormgeven van onze opvattingen over identiteit?
4. Hoe kan je sociale media gebruiken als instrument om sociale betrekking te bevorderen?

Actie ondernemen

Desmond Tutu Challenge

- **Trots om te zijn wie ik ben:** Maak een lijst van drie dingen die geweldig aan je zijn, inclusief dingen die anderen misschien niet kunnen zien. Schrijf ze op en houd ze een maand in je broekzak. Je kunt aan je lijst blijven toevoegen en je lijst met je familie en vrienden delen - of gewoon met jezelf delen!
- **School Challenge:** Deel de Desmond Tutu "Trots om te zijn wie ik ben"-challenge met je school. Moedig je klasgenoten door middel van posters, sociale media of mond-tot-mondreclame aan om hun lijsten te schrijven en docenten om een manier te vinden waarop leerlingen hun unieke identiteiten tijdens de les kunnen delen. Denk hierbij aan schrijf- en kunstwedstrijden, talentenjachten, enz. Voeg zeker een boodschap toe over Desmond Tutu en zijn acceptatie van alle mensen - inclusief onszelf!
- **Gezins-challenge:** Moedig gezinnen aan om mee te doen, hun lijsten te schrijven en hun unieke gaven te delen. De school kon een tentoonstelling tonen over de "lijsten" van de leerlingen en hun familie tijdens schoolevenementen.

One Billion Acts of Peace-campagne:

Laat leerlingen billionacts.org bezoeken en hun "Trots om mij te zijn"-uitdaging plaatsen, deze delen op sociale media en andere scholen en groepen uitdagen om betrokken te raken bij de "One Billion Acts of Peace"-campagne.!

COMPASSIE IN ACTIE

Inclusieve gemeenschappen bouwen

Hand-outs

Identiteitsinventarisatie

Werkblad 1

Onderwerpen die op mij
betrekking hebben en
manieren hoe ik aan de
wereld kan bijdragen

Dingen die ik ben en dingen
die ik niet ben
(bijvoorbeeld favoriete muziek,
film, hobbies, sport)

Deze vier aspecten van
mijn identiteit komen samen
in mijn symbool en dat is:

_____

Waar ik vandaan kom en
waar ik mij thuis voel

Mijn rolmodellen en
de groepen waar ik
thuis hoor

Wie ben ik?

(20 minuten) (Handout)

Werkblad 2

"Deze activiteit onderzoekt hoe we onszelf zien. Hieronder staat een lijst met vragen met verschillende identificatoren die veel mensen gebruiken om zichzelf te beschrijven. Dit is bepaald niet een volledige lijst, dus voeg alsjeblieft alle andere identificatoren toe die je belangrijk vindt."

Geef jezelf 10 minuten de tijd om na te denken over je antwoorden op de lijst met vragen.

Houd je antwoorden voor jezelf en je hoeft ze niet op te schrijven.

Prioriteiten geven aan je lijst

Na het beantwoorden van deze vragen, omcirkel je de top vijf items waarvan je denkt dat ze je het meest identificeren. Bijvoorbeeld, als etniciteit iets is waarmee je jezelf sterk identificeert, omcirkel het dan. Daarna, deel met de rest van de groep.

Een ander perspectief

Beantwoord deze vragen over jezelf vanuit het perspectief van anderen, bijvoorbeeld je ouders, leraren, vrienden of vreemden op straat. Wat zouden de overeenkomsten en verschillen zijn tussen hun en jouw lijst?

Wie ben ik?

1. Wat is je naam? Heeft het een speciale betekenis?
2. Hoe zou je jouw ras, etniciteit en culturele achtergrond beschrijven?
3. Hoe zou je je sociaaleconomische status omschrijven?
4. Hoe zou je je geslacht en geslacht omschrijven?
5. Hoe zou je jouw seksuele identiteit omschrijven?
6. Hoe zou je de samenstelling van je familie omschrijven?
7. Wat zijn enkele van de rollen die je binnen jouw familie en leefgemeenschap vervult?
8. Hoe zou je jouw eventuele religie of spiritualiteit beschrijven?
9. Hoe zou je jezelf fysiek beschrijven?
10. Hoe zou je jouw geestelijke vermogens beschrijven?
11. Wat zijn sommige van jouw sterke punten, hobby's en passies?
12. Waar kom je vandaan en wat is je burgerschapsstatus?

Nabespreken

- Hoe definieer je jezelf?
- Welke items op de lijst hebben een sterke invloed op je identiteit en waarom?
- Welke items op de lijst hebben geen invloed op je identiteit en waarom?
- Hoe beïnvloedt de buitenwereld, zoals je vrienden, de media, je familie, etc., je persoonlijke identiteit?
- Zijn er delen van je identiteit die anderen niet goed begrijpen?
- Wat denk je dat het voor iemand zou betekenen als hij een aspect van zijn identiteit verborgen zou moeten houden, of als hem voortdurend zou worden verteld dat een aspect van zijn identiteit verkeerd of slecht is?

Behandeling op basis van identiteit

(30 minuten) (Handout)

Werkblad 3

"Persoonlijke identiteit wordt gedefinieerd als het concept dat je over jezelf ontwikkelt en dat zich in de loop van je leven ontwikkelt. Dit kan aspecten van je leven omvatten waar je geen controle over hebt, zoals waar je bent opgegroeid of de kleur van je huid, de rollen die je in je familie speelt, maar ook groepen waartoe je behoort en waar je in gelooft. Onze identiteit is ook gebonden aan onze geboorteplaats, onze nationaliteit, enz."

In groepen van drie, doe het volgende:

- Selecteer 3 van de identiteitskenmerken die je in de vorige activiteit hebben opgesomd.
- Beschrijf hoe elke eigenschap heeft geleid tot een positieve en/of negatieve behandeling door anderen.

Identiteitskenmerk	Positieve behandeling	Negatieve behandeling
ik ben een goede atleet	bijvoorbeeld: een goede atleet zijn heeft z'n voordelen	sommige docenten denken dat ik daarom minder slim ben
1.		
2.		
3.		

- Laat elke groep een van hun voorbeelden delen met de groep.

Nabespreken

- Welke soorten identiteitskenmerken hebben de meeste groepen geselecteerd? Was er een patroon?
- Welke eigenschappen leidden het vaakst tot een positieve behandeling en waarom?
- Welke eigenschappen leidden het vaakst tot een negatieve behandeling en waarom?
- Wat zegt dit over de acceptatie van diversiteit in onze gemeenschap?
- Wat kunnen we doen om de identiteit van anderen meer te accepteren, zelfs als die anders is of in strijd met de onze?

Huiswerk:

Let bij de interactie met vrienden, docenten en familie in de komende dagen op de identiteitslabels die je gebruikt en of ze geassocieerd worden met positieve of negatieve gedachten. Kun je dan verder kijken dan de identiteitslabels en de persoon zien voor wie ze zijn?

Identiteit & Desmond Tutu

(15 minuten) (Handout)

Werkblad 4

Laten we eens kijken hoe Desmond Tutu's identiteitskenmerken zijn leven en werk beïnvloedden.

In groepjes van 3, doe het volgende:

- Selecteer 3 van Desmond Tutu's de identiteitskenmerken.
- Beschrijf hoe elke eigenschap tot een positieve en/of negatieve behandeling door anderen heeft geleid.

Identiteitskenmerk	Positieve behandeling	Negatieve behandeling
Hij was vaak ziek	In het ziekenhuis ontmoette hij Trevor Huddleston die hem begeleidde	Hij werd als een zwakkeling gezien en miste veel school
1.		
2.		
3.		

Zichtbaar of Onzichtbaar

Werkblad 5

Logboek

"Laat je nooit door iemand minderwaardig laten voelen omdat je bent wie je bent. Als je het leven leidt zoals het bedoeld is, in vrijheid en waardigheid, dan lach je een glimlach op Gods gezicht."

Lees het citaat van Desmond Tutu en schrijf over een tijd waarin je jezelf minderwaardig voelde en hoe je Tutu's woorden kunt gebruiken om je te helpen met meer vrijheid en waardigheid te leven.

Copyright 2020 PeaceJam Foundation
Bewerking: CED-Groep
Vormgeving: Ton Kuijpers Vormgeving

Voor meer informatie, neem contact op via: info@cedgroep.nl